

Костіков Микола Павлович

Костиков Николай Павлович

Mykola Kostikov

СУЧАСНІ ЕЛЕКТРОННІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ:
ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ

Ключові слова: граматики, електронні засоби навчання, слов'янські мови.

СОВРЕМЕННЫЕ ЭЛЕКТРОННЫЕ СРЕДСТВА ОБУЧЕНИЯ ПОЛЬСКОМУ ЯЗЫКУ:
ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ

Ключевые слова: грамматика, славянские языки, электронные средства обучения.

MODERN E-LEARNING SOFTWARE FOR POLISH:
ADVANTAGES AND DRAWBACKS

Keywords: CALL, e-learning, grammar, Slavic languages

Нині на ринку та в Інтернеті представлено широкий спектр електронних засобів навчання (ЕЗН), зокрема для вивчення іноземних мов (ІМ). Однак досі відчувається брак комп'ютерних курсів слов'янських мов, зокрема польської, а наявні засоби не розв'язують усіх проблем у навчанні. При створенні ЕЗН ІМ слід враховувати особливості мови, що вивчається, та рідної мови тих, хто навчається. Через високу флективність польської та її спорідненість із українською особливого значення набуває вивчення граматики. Важливою особливістю комп'ютеризованого навчання є те, що воно надає можливості індивідуалізації навчання [1, с. 192; 2, с. 16]. Застосування

мультимедійних програм, у яких відсутній зворотний зв'язок, є одним із можливих недоліків впровадження інформаційних технологій в освітній процес [3, с. 70–71].

Проаналізуємо можливості сучасних ЕЗН польської мови.

Система Rosetta Stone є досить гнучкою, адаптивною, зручною. Можна обрати різні за тривалістю та змістом варіанти програми навчання. Наявний широкий вибір різноманітних вправ, у тому числі й граматичних. У письмових завданнях програма показує місця помилок, однак не коментує їх. Налаштовується чутливість до регістру введених даних, пунктуації, діакритики та усного мовлення. Теоретичний матеріал відсутній, оскільки система використовує метод «динамічного занурення»: користувача оточують словами та фразами мовою вивчення та апелюють до його інтуїції в розумінні мовних явищ. Немає також пояснень і коментарів. Загалом засіб може бути використаний для повторення та закріплення окремих навичок.

У курсах серії TalkNow і WorldTalk вивчається виключно лексика – слова та фрази. Вправи проходять в ігровій формі. Деякі завдання залишені на самоконтроль користувача. Відсутній будь-який теоретичний матеріал і зворотний зв'язок.

ЕЗН Before You Know It теж обмежується вивченням слів і фраз.

У LinguaMatch Panoramic навчання проходить у тривимірному ігровому середовищі. Програма містить понад 2000 слів і 1200 фраз, що в основному стосуються ситуацій, із якими стикаються туристи.

В курсі LanguageNow! мова вивчається через діалоги. Можна окремо прослухати слова, отримати довідку про їх поточну та початкову граматичну форму, а також відкрити граматичний довідник із відповідної теми. Робочою мовою курсу є англійська. Письмові завдання різноманітні і гнучко налаштовуються: як джерело слів можна вибрати довільну частину навчального матеріалу. Слова завжди показуються та озвучуються в контексті. Система має вбудований механізм аналізу усного мовлення. Однак LanguageNow! теж майже не містить теоретичного матеріалу, є лише стислий довідник із граматики.

Сайти DigitalDialects та InternetPolyglot обмежуються навчанням лексики. Останній дозволяє обрати одну з 16 робочих мов для перекладу слів, у тому числі українську. Після реєстрації можна переглядати деталізовану статистику свого навчання та власноруч створювати нові уроки для інших учасників.

Ресурс LiveMocha поєднує в собі онлайн-курс ІМ і соціальну мережу. За даними користувача про володіння мовами відбувається відбір «мовних партнерів», які могли б допомогти оволодіти тією чи іншою мовою. Наявний чат, у який вбудовано перекладач для кількох основних мов. Представлення знань зводиться до демонстрації і озвучування слів і фраз. Завдання на письмо та вимову ставляться в чергу на перевірку іншими учасниками. Головною перевагою LiveMocha можна назвати можливість спілкування з носіями мови. Серед недоліків – відсутність теоретичного матеріалу і недостатня увага до граматики.

Подібно організований сайт busuu.com, але ця система має більш розвинену систему реакцій на відповіді користувачів. На кожне завдання дається по 3 спроби. При помилках вправи пропонують пройти повторно, а відповідні слова і фрази автоматично додаються до користувацького словника. Можна створити тест, довільно вибравши теми, типи та кількість завдань.

SharedTalk.com теж є соціальною мережею, але не містить навчальних матеріалів, а лише слугує засобом зв'язку людей, що вивчають мови.

Існує також низка ЕЗН, створених у Польщі – переважно програми для дітей і підлітків, що вивчають польську мову як рідну. Серед цих засобів – «Dyktando w praktyce», «Na tropach języka polskiego», «Vademecum maturzysty. Język polski». Ці програми не розраховані на вивчення польської як іноземної.

Таким чином, більшість сучасних ЕЗН польської мови нехтують представленням теоретичного матеріалу. Головною метою курсів переважно є тренування і контроль рецептивних навичок – читання і слухання. Навчання лексики різноманітне, натомість матеріалів із граматики недостатньо. Більшість ЕЗН дозволяють відслідковувати прогрес у навчанні та вести статистику для кожного користувача, однак лиш окремі програми містять елементи адаптивного та індивідуалізованого навчання. Хоча в деяких курсах є підказки, проте бракує пояснень при неправильній відповіді, немає спроб визначити причину помилки. Деякі вправи залишені на самоконтроль користувачів. Відсутні курси, які враховували би специфіку викладання польської мови в Україні та забезпечували повноцінне індивідуалізоване навчання. Розробка таких ЕЗН є предметом подальших досліджень.

Література

1. Основи нових інформаційних технологій навчання : Посібник для вчителів / Машбиць Ю. І., Гокунь О. О., Жалдак М. І. [та ін.] ; Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України, Інститут змісту і методів навчання. – К. : [б.в.], 1997. – 260 с.
2. Сердюков П. Технологія розробки комп'ютерних програм з іноземних мов / П. І. Сердюков. – К. : Ленвіт, 1996. – 112 с.
3. Застосування інформаційних технологій та мережі Інтернет на уроках іноземних мов / Чернів. облдержадмін., Голов. упр. освіти і науки, Чернів. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти ; [підгот.: С. М. Куриш та ін.]. – Чернівці ; Вижниця : Черемош, 2011. – 144 с. : рис., табл. – (Освіта Чернівецьчини).